

עא

והדגשה יתירה בכל הנ"ל בשנה זו – אשר הענין שהזמן גרמא הוא: גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמדובר כמ"פ לאחרונה, שכבר גמרו כל הענינים וצ"ל רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש – אשר ענין זה מזרזים עוד יותר ע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט לימוד כל הש"ס שמחלקים אותו בי"ט כסלו, מ"ת של פנימיות התורה, כי ע"י "העוסק בתורה כו"י¹ מקיימים הענין ד"פדה בשלום נפשי"², "פדאני לי ולבני מביין אוה"ע"¹, בפדי' וגאולה האמיתית והשלימה.

(קונטרס ע"ד חלוקת הש"ס בי"ט כסלו – סה"ש תשנ"ב ע' 491)

- (1) ברכות ה, א.
- (2) תהלים נה, יט.

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שלום דובער הכהן שי' כהן
 ליום הולדתו השלישית ולתיספורתו לאויוש"ט,
 ביום י"ב כסלו ה' תהא שנת פלאות בכל
 ולזכות אחיו ואחותו
 חיילי "צבאות השם" מנחם מענדל הכהן, שניאור זלמן הכהן וחי' מושקא שיחיו כהן
 ולזכות הוריו
 הרה"ת ר' שמואל הכהן וזוגתו מרת מינא זעלדא שיחיו כהן
 ולזכות זקניו
 הרה"ג הרה"ת ר' יוסף עקיבא הכהן וזוגתו מרת פרידא מלכה שיחיו כהן
 הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שרה שיחיו גורביץ
 *

נדפס ע"י ידידיהם
 הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
 TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

וישלח

י"ט כסלו

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
שנת מאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

ולראות את המציאות בפועל ממש⁸ – היינו שיושבים יחד עם הקב"ה ("ישראל וקוב"ה כולא חד"⁹) ב"שולחן ערוך" לסעודת הנישואין, הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר. (משיחות ש"פ וישלח, ט"ז כסלו תשנ"ב)

(8 כלומר, לא זו בלבד שנשלמה העבודה וצריכים לפעול הגילוי בעולם (כנ"ל), אלא יתירה מזה, שישנו כבר בפועל ובגלוי, וצריכים רק לפתוח את העינים, כי מכבר "נתן לכם" . עינים לראות".
(9 ראה זח"ג עג, א.)

נב.

המעלה המיוחדת די"ט כסלו בשנה זו . . . ש"ט כסלו בשנה זו הוא לאחרי השלימות דשנת הפ"ט, בגימטריא "פדה", שכבר נשלמה הפדי' מכל הענינים שמונעים ומעכבים ביאת דוד מלכא משיחא, "אשר חרפו עקבות משיחך", כסיום וחותם מזמור פד"ה פ"ט בתהלים, ונמצאים כבר בשנת הצדי"ק, הקשורה עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

. . . בימינו אלה – ימות המשיח – שבהם נמצאים עכשיו¹, וצריכים רק "לפתוח את העינים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות, וכל בנ"י "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"², מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים, "לגשת ולהסב אל השולחן" (צוגיין און זעצן זיך צום טיש"), שולחן ערוך בכל מטעמים ובכל טוב, החל מעניני הגאולה, ליתן ושור הבר³ ויין המשומר⁴, ועוד ועיקר, "לדעת את ה"⁵, "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(משיחת מוצאי י"ט כ"ט כסלו תשנ"ב - ביחידות כללית)

- 1) כמדובר כמ"פ ע"י נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלפני זמן רב כבר כלו כל הקיצין, ונסתיימו כל הענינים וההכנות, גם הכפתורים כו'.
- 2) בא יו"ד, ט.
- 3) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.
- 4) ברכות לד, ב. ועוד.
- 5) רמב"ם בסיום וחותם ספרו "משנה תורה".
- 6) ישע"י יא, ט.

ב. שני הסברים לגילוי תורת החסידות דוקא בדורות האחרונים

ידועים דברי השל"ה¹⁰, שכל מועדי השנה רמוזים בפרשות התורה הנקראות בתקופה שבה הם חלים.

מכך מובן שתוכנו של המועד י"ט כסלו, החל, במספר שנים, בשבת או בשבוע של פ' וישלח¹², רמוז בפ' וישלח¹³.

דבר זה יובן ע"י שני ההסברים על כך שתורת החסידות התגלתה דוקא בדורות האחרונים, ולא בדורות הקודמים, שעליהם נאמר, "ראשונים בני מלאכים..."¹⁴, והם:

(א) בגלל החושך הכפול והמכופל שנוסף בדורות האחרונים, ובמיוחד בדור של עקבתא דמשיחא, יש הכרח באור נעלה יותר, שיגבר גם על חושך כזה¹⁵.

(ב) בדומה לנאמר בכתבי הארז"ל¹⁶, ומובא להלכה ב"מגן אברהם"¹⁷ ובשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן^{17*} – בעל השמחה, שבערב שבת

א. שני הפירושים על "ויותר יעקב לבדו", והשאלה על הקשר ביניהם

על הפסוק¹, "ויותר יעקב לבדו" ישנם מספר פירושים, ומהם:

(א) נאמר בגמרא², ומובא בשינוי לשון בפירוש רש"י על התורה: "נשתתיר על פכין קטנים". דבר זה רמוז במילה "לבדו", כפי שאומרים בעלי התוספות³: "אל תקרי לבדו אלא לכדו"⁴.

(ב) במדרש⁵ נאמר: "מה הקב"ה כתוב בו⁶ ונשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו".

כאמור פעמים רבות⁷, יש לכלל הפירושים על אותו פסוק, ובמיוחד על אותה מילה, קשר תוכני ביניהם. ויש להבין בעניננו: מהו הקשר בין שני הפירושים הללו, אשר לכאורה הם פירושים מנוגדים:

לפי פירוש הגמרא יוצא שהישארותו של יעקב "לבדו" היתה בגלל "קטנים", בגלל דברים בעלי ערך מועט ביותר⁸, וכך מוסברת המילה "לבדו" – "אל תקרי לבדו אלא לכדו". לעומת זאת, לפי פירוש המדרש יוצא ש"ויותר יעקב לבדו" הוא שיא ההתעלות⁹, בדומה ל"ונשגב ה' לבדו" של הקב"ה, אחדותו והתגלותו של הקב"ה, באופן שנאמר רק לגבי העתיד לבוא, "ביום ההוא" (בהמשך הפסוק).

- 1) פרשתנו לב, כה.
- 2) חולין צא, סע"א.
- 3) וכ"ה בבחי' (בשם "רבותינו ז"ל") ורע"ב עה"פ.
- 4) וראה עוד טעם בבעה"ט שם: לשון בית הבד כו'. ובהדר זקנים: ממשמעות לבדו ידענא כו', עיי"ש. וראה מפרשי רש"י כאן.
- 5) ב"ר פע"ז, א.
- 6) ישע"י ב, יז.
- 7) ראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 35. ועוד.
- 8) ובפרט עפ"י פ"י הכלי יקר כאן. וראה ג"כ אור"ה לה"מ (קיא, א); "יעקב לבדו כו' שכה פחים* קטנים כו' בלי מוחין פחים קטנים היינו כלים קטנים והם המוחין כו'".
- 9) להעיר גם מתורת לוי"צ (ע' יא), ד"ויותר יעקב לבדו" שייך להן עם לבדו ישכון".

10) חלק תושב"כ ר"פ וישב.
11) כ"ה לשון אדה"ז – לקו"ד ח"א יט, ב. ובל' כ"ק מו"ח אדמו"ר (במכתב שנעתק בהקדמה להיום יום. בהקדמה לחוברת י"ט כסלו) – "חג התגים" (נתבאר בלקו"ש ח"ה ע' 436 ואילך).
12) וגם כשהל בשבוע דפ' וישב – הרי "מתברך" הוא משבת שלפניו – ש"פ וישלח.
13) ראה גם ס' השיחות תש"ד ע' 50 (וראה לקמן הערה 65). לקו"ש ח"א [המתורגם] ע' 61. ועוד.
14) כ"ה בשבת קיב, ב. ירושלמי דמאי פ"א ה"ג ("קדמאי בני מלאכים"). ובשקלים רפ"ה וב"ר פ"ט, ח – ליתא תיבת "בני" ("קדמאין מלאכין"), וכ"ה גירסת ר"צ גאון שבת שם. תוד"ה ר"צ שבת יב, ב. ב' הגירסאות הובאו בדק"ס שבת קיב, ב. ובתוס' ד"ה צדיקים, חולין ה, ב: "אם הראשונים נמלאכים כו'" – ולשון זה רגיל בכמה ספרים.
15) קונטרס עה"ט פי"ג. מ"כ כ"ק אדמו"ר נ"ע (נדפס בהוספות לקונטרס הג"ע ע' 82 ואילך).
וראה ג"כ: משל אדה"ז ("התמים" ח"ב ע' מט [עב]) מנן מלך שנחלה כו'; הבעש"ט עורר את ישראל מהתעלפותם כו' (כת"י דא"ח ישן (לא נוגע למי) – נדפס בסה"מ תרס"ג ע' רנא. וראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 208 ואילך). ועוד.
16) פ"ע"ש ש"ח רפ"ג. שעה"כ ענין טבילת ע"ש.
17) אור"ח טר"ג סוסק"א.
17*) שם ס"ה.

* כן הוא בדפוס שלפני ואולי צ"ל "פנים".

לא הי' גילוי בקביעות כ"כ הפצת תורת החסידות במדינת צרפת, להיותה תחתון למטה (ועד כדי כך שרבינו הזקן חשש לנצחונה של צרפת כו'⁴), ודוקא בדורנו זה, ע"י "בית יוסף", נעשה גילוי והפצת המעיינות גם במדינת צרפת, ביסוד שם ישיבת "תומכי תמימים" ע"ד כבליובאוויטש, ולכן, הגיע בפועל הזמן ש"ירשו את ערי הנגב", וועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו".

ויש להוסיף ולהעיר ע"ד הרמז:

"צרפת" בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), השלימות דמספר שבע, כפי שכל א' כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל א' כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים), וי"ל שבוה מרומז שבהבירור דמדינת צרפת, נגמר ונשלם בירור העולם שנברא בשבעת ימי הבנין בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ולהעיר, שהבירור ד"צרפת" שמספרו "770" נעשה ע"י (ה"להבה" שמאירה מ) "בית יוסף", ועד לבית יוסף כפשוטו, הבית שבו בחר ועד שקנהו ובו חי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ומשם הולכת ונמשכת (מוסיף והולך) העבודה ד"בית יוסף" – שמספרו (מספר הבית כפשוטו) "770".

ובעומק יותר – "צרפת" אותיות "פרצת", שבוה מרומז שגילוי והפצת המעיינות הוא בצרפת – פריצת כל הגדרים, ולא רק באופן שמצד פריצת כל הגדרים דהמעיינות באים הם גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, אלא יתירה מזה, שענין זה הוא גם מצד התחתון, כמודגש בכך ש"צרפת" אותיות "פרצת", ועי"ז נעשה "פרצת" עליון פרץ", "זה משיח, שנאמר⁶ עלה הפורץ לפניהם"⁷.

. . . ומזה מובן שבימינו אלה ממש צריכים רק לפתוח את העיניים

(4) ראה ספר התולדות אדה"ו (קה"ת תשל"ו) ע' רנט ואילך. ועוד.

(5) וישב לה, כט.

(6) מיכה ב, יג.

(7) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

צריך לטעום ממאכלי השבת (טועמיה חיים זכו"¹⁸), כך הוא גם ב"ימים הכלליים" של "שית אלפי שנין"¹⁹ (=ששה אלפי שנים), שבדורות האחרונים שלפני ביאת המשיח, ב"ערב שבת" שלפני "יום שכולו שבת" מאיר בעולם שפע, ולפחות טעימה, של גילוי פנימיות התורה, שתתגלה בשלימותה ע"י משיח צדקנו²⁰.

גם בשני הסברים אלו מוצאים את שני הקצוות, כמו ב"ויותר יעקב לבדו": לפי ההסבר הראשון יוצא שגילוי אור החסידות בדורות האחרונים הוא בגלל שפלותם, בגלל החושך הגדול זקוקים דורות אלו לגילוי אור נעלה זה של פנימיות התורה. לעומת זאת, לפי ההסבר השני, נובע גילוי אור החסידות בדורות האחרונים דוקא ממעלתה של תקופה זו: בהיותה, "ערב שבת לאחר צנות" כבר קיים אז משהו "מעין" הגילוי שלעתיד²¹.

ג. ההסבר ל"פוצו מעינותיך..."

ההסבר לכך הוא:

ידוע²², שבי"ט כסלו התחיל עיקרו של "פוצו מעינותיך חוצה" – הפצת מעינות החסידות לכל ישראל, גם אלה ששרויים בדרגת "חוצה"²³.

פעמים רבות כבר דובר²⁴ על הדיוק במילים "פוצו מעינותיך חוצה", שמשמעותן, שהמעיינות בעצמם צריכים להגיע אל ה"חוצה". כלומר, אין די בכך שתהיה למעיינות השפעה על ה"חוצה" תוך כדי

(18) פעה"ש שם. שעה"כ שם.

(19) ראה רמב"ן בראשית ב, ג.

(20) ראה בכ"ז לקו"ש ח"א [המתורגם] ע' 51 ועוד (וראה גם לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 164 ואילך).

(21) ראה ג"כ חז"א קיו, א (ושם קיה, א) – נת' בארוכה בשיתת אחש"פ תשל' (נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 206 ואילך. בהוספות להמשך תרס"ז); לעיל ע' 46 ואילך. ולהעיר ג"כ מאוה"ח פ' צו ו, ב; מ"ש הרמב"ם באגרת תימן – הובא ונת' בלקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 269 ואילך. ועוד.

(22) היינו, דלא רק שתורת החסידות ("פוצו מעינותיך חוצה") היא הנחה לאתי מר" (אגה"ק הידועה של הבעש"ט – נדפסה סו"ס בן פורת יוסף. ובכ"מ) כ"א שעכשיו כבר מאיר מהגילוי דלעתיד.

(23) תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

(24) ראה תורת שלום שם (ע' 113).

(25) ראה לקו"ש ח"ו ע' 106. ועוד.

הישארותם במקומם, אלא שהם בעצמם צריכים להימצא ב"חוצה"²⁵.

יתר-על-כן: המעיינות צריכים להמצא ב"חוצה" באופן של "פוצו" – התפשטות והתרחבות ב"חוצה", עד שכל פרט ב"חוצה" יהיה חדור במעיינות אלה.

כשם שתחילתו של כל ענין היא בתורה, כך מובן שגם הפצת גילוי פנימיות התורה ליהודים שנמצאים ב"חוצה" – "פוצו מעינותיך חוצה" – מתחילה בכך שהמעיינות של פנימיות התורה מתגלים בתוך הנגלה שבתורה, עד שהם מתאחדים ממש.

גם לפני אדמו"ר הזקן היו גדולי ישראל שהיו גדולים בשני חלקי התורה הן בנגלה שבתורה והן בנסתר שבתורה. וברור, שעיסוקם בלימוד הנסתר שבתורה גרם לכך שלימוד הנגלה שבתורה עלידם היה באופן אחר. אך למרות זאת, היו אלה שני חלקים נפרדים: גליא וסתים.

וזהו פעולתו של אדמו"ר הזקן: הוא איחד את שני חלקי התורה לאחדים ממש²⁶.

ד. איחוד הנגלה והנסתר בנשמות ישראל

כיוון ש"ישראל מתקשראן באורייתא"²⁷, ואף יותר מכך: "היא חיינו", וישראל ואורייתא כולא חד, הרי מובן, שכשם שקיים הענין של "פוצו מעינותיך חוצה" בתורה – איחוד הנסתר והנגלה שבתורה, כך הוא הדבר גם בנשמות ישראל: ע"י גילוי תורת החסידות נוצר "פוצו מעינותיך חוצה" אצל האדם עצמו²⁸ – איחוד הנסתר והנגלה שבנשמה²⁹.

אמנם, גם לפני גילוי תורת החסידות השפיע אור האמונה (הנסתר שבנשמה), שמעל לשכל, גם על הכוחות הגלויים – שגם כוחות

(25) ראה ספר השיחות תש"ד ע' 106.

(26) ראה בכ"ז לקו"ש ח"ו [המתורגם] ע' 39. חש"ו ס"ע

38 ואילך. ועוד. וש"ו.

(27) ראה חז"א עג, א. וראה לקו"ת נצבים מו, א. ובכ"מ.

(28) ראה עדי"ז לקו"ש ח"ו ע' 102 ואילך.

(29) ראה בארוכה לקו"ש שם בכלליות יותר (ד"מעיינותיך" קאי על הנשמה ו"חוצה" על הגוף).

הוספה בשורת הגאולה

נא.

לאחרי „מעשינו ועבודתינו“ דכל בני במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד לאחרי גילוי תורת החסידות בי”ט כסלו, שאז התחיל עיקר הענין ד”יפוצו מעינותיך חוצה¹, ומוסיף והולך ע”י רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לכ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, שעל ידו הופצו המעיינות חוצה בכל קצוי תבל – כבר נגמרו ונשלמו כל הענינים גם מצד (וב)העולם, כפי שהודיע והכריז שכבר נשלמו כל עניני העבודה, גם „צחצוח הכפתורים“, והכל מוכן לביאת המשיח.

ומזה מובן שהמשך העבודה שלאח”ז (כל זמן שמשיח צדקנו מתעכב מאיזו סיבה (בלתי ידועה ומובנת כלל)) אינו „עבודת הבירורים“ (שהרי כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים), אלא, עבודה מיוחדת להביא ההתגלות בפועל בעולם.

ויש לומר, שהמעלה המיוחדת בדורנו זה מרומזת בהפטרה דפרשת וישלח – „והי² בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש גו’ וירשו הנגב את הר עשו כו’ וגלות גו’ עד צרפת גו’ ירשו את ערי הנגב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו“:

מהחידושים של (יוסף והמשך ד) „בית יוסף“ שבדורנו (כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, ששמו הראשון יוסף), לגבי הדורות שלפנ”ז עד לדורו של רבינו הזקן („בית יעקב³) – שעל ידו נעשה הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל ממש, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, כמדינת צרפת, אשר, בזמנו של רבינו הזקן (וכן בזמנם של רבותינו נשיאינו שלאח”ז)

(1) ראה ס’ השיחות תורת שלום ס”ע 112 ואילך.

(2) עובדי א, יח ואילך.

(3) להעיר מהשייכות המיוחדת דרבינו הזקן ליעקב (ראה בארוכה מעייני הישועה (קה”ת תשמ”ח) ע’ 101 ואילך).

שיחות וישלח לקוטי

השכל והמידות יהיו שונים – אך למרות זאת, נשארה האמונה עצמה נסתרת ונעלית מן השכל (הנגלה).

אדמו”ר הזקן הביא לידי כך שהאמונה וקבלת-עול שמעל לשכל יקיפו את האדם כולו, כך שהם עצמם ירדו ויתאחדו עם הנגלה שבנשמה, כך שבשכל עצמו יחדרו דברים שלמעלה מן השכל.

ה. איחוד ה”מעין” – גדולי ישראל, עם ה”חוצה” – העם ככלל

כשם שאצל כל יהודי כפרט גרמה החסידות ל”יפוצו מעינותיך חוצה“, לאיחוד ה”מעין“ שבנשמה עם ה”חוצה“ שבנשמה, כך הוא גם לגבי כל ישראל ככלל, שכולם בידד, „קומה אחת שלימה“³⁰:

”ראשי אלפי ישראל“ שהם „בחינת ראש ומוח“³¹ של ישראל, הם ה”מעין“. תמיד, לפני גילוי החסידות, היו גדולי ישראל מסתגרים בד’ אמותיהם. אמנם, היתה להם השפעה על כלל עם ישראל, באמצעות התורה שלמדו מהם או הלימוד מהתנהגותם וכדומה, אבל הם בעצמם היו נבדלים לחלוטין מן ה”חוצה“.

העבודה מסוג של „יפוצו מעינותיך חוצה“ גרמה לכך, שגדולי ישראל לא יסתגרו בד’ אמותיהם³², אלא יגיעו בעצמם אל ה”חוצה“. ב”חוצה“ הם יראו בעוני עמם, ש”אין עני אלא בדעה“³³, וידברו אל ה”עני“ בשפה שאותה הוא מבין.

יותר מכך: כיון שעל ה”מעיינות“ להגיע אל כ” פרט של ה”חוצה“, מובן שענין זה כולל את

1. החסידות מביאה לגילוי אלקות של שם הוי’ בתוך העולם

התורה היא נשמת העולם, כדברי חז”ל³⁴ שהעולם נברא „בשביל התורה שנקראת ראשית“. מכך מובן, שאם גרם י”ט כסלו חידוש בתורה, הוא גרם דבר דומה לכך גם בעולם.

ההסבר לדברים אלו הוא: ידוע, שמצד העולם עצמו, ניתן להגיע רק אל האור האלקי ה”מלוכבש“ בתוך העולם, לשם „אלקים“ – ע”י התבוננות בעולם, ניתן להגיע להכרה בכך שיש מנהיג לבירה זו³⁵, אך לא לשם הוי’ שמעל לעולם³⁶.

למרות שיש גילוי שם הוי’ בעולם, ע”י ניסים המתרחשים מפעם לפעם, למרות זאת, אין זה העולם עצמו. להיפך: זהו שיודד הטבע והעולם. אך החסידות הביאה לכך, שבעולם עצמו יהיה גילוי האלקות שמעל לעולם, ולכן מסבירה החסידות גם בהסברים עפ”י שכל אנושי, ע”י משלים הלקוחים מעניני העולם³⁷, את אחדות העולם עם האור האלקי שמעל לעולם.

2. האופנים שבסדר הנהגת ה’ את העולם

יש לומר, שבכך מוסברים דברי אדמו”ר הזקן במכתבו המפורסם³⁸, שגאולת י”ט כסלו היתה באופן של „הפליא ה’ והגדיל לעשות בארץ“³⁹: בסדר הנהגת ה’ את העולם ישנם שני אופנים: א) הנהגת העולם בדרך הטבע, שאז

(34) פרש”י בראשית א, א. וראה ב”ר פ”א, ד.

(35) ראה ב”ר ר”פ לך.

(36) וכידוע בענין האמונה דאזה”ע שהיא רק בבחי’ ממכ”ע – ראה בפרטיות ס’ הערכים-חב”ד (כרך ב’) ערך אוה”ע ס”ב. וש”ב.

(37) ראה ד”ה מצה זו תש”ו פ”ב. ובכ”מ. ולהעיר ג”כ מתניא פליג: „וכמ”ש ג”כ במ”א משל גשמי לזה וכו’.

(38) נדפס בבית רבי ח”א פי”ח. ס’ התולדות – אדה”ו ע’ ר”ח.

(39) בבית רבי שם הגירסא: הפליא והגדיל ה’ לעשות בארץ כי הגדיל והפליא ה’ לעשות בארץ כי ה’ הפליא והגדיל להעשות בארץ.

(30) לקו”ת ר”פ נצבים. ובכ”מ.

(31) תניא פ”ב.

(32) ראה ס’ השיחות ה”ש”ת (ע’ 111 ואילך. נעתק בהיום יום ע’ נו): „אמאל איז דער רבי – דער ראש מתיבתא און גאון געווען עלענט און די תלמידים זיינען געווען עלענט. דער דרך החסידות וואס דער רבי האט מייסד געווען .. וואס דער רבי איז ניט עלענט און חסידים זיינען ניט עלענט“ (=בעבר היה הרבי – ראש המתיבתא והגאון – גלמוד, והתלמידים גלמודים. דרך החסידות שהרבי יסד .. שהרבי אינו גלמוד והחסידים אינם גלמודים).

(33) נדרים מא, א.

למחלתו. הורה לו אדמו"ר הזקן לאכול חצי מצה שמורה עם מים, והוא התרפא. לכאורה זוהי סתירה: זוהי פעולה הפועלת בגוף החולה, מחזקת את הבריאות, אך מצד שני, אין למצה שמורה עם מים, בדרך הטבע, שום קשר עם רפואה לחולה שהרופאים לא מצאו דרך לרפאותו? אך הענין הוא כנ"ל: רפואתו היתה מעל לטבע, אבל באופן שיש לו אחיזה בטבע. ג) נסים שאין להם כלל אחיזה בטבע, כנצחון נסי, כפי שאמר חזקיהו⁴⁶: „אני ישן על מטתי“, וינצח⁴⁷.

ט. ההסבר ל"הפליא ה' לעשות בארץ"

זהו הדיוק בלשון המכתב „הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ“: גילוי אור החסידות בי"ט כסלו לא הביא רק לגילוי הארת שם הוי" סתם, באופן של „קטנות“, בדרכי הטבע, ולא רק את הענין של „הגדיל“ שיש לו קשר לטבע, אלא באופן של „הפליא ה'“ – מעל לטבע לגמרי. מצד שני מסיים אדמו"ר הזקן במילים „לעשות בארץ“, כי תכליתה של תורת החסידות היא להוריד את הענין של „הפליא הוי“ – האור האלקי שאין לו אחיזה בטבע – אל הארץ עצמה⁴⁸.

(46) איכ"ר פ"ד, טו.

(47) וראה ד"ה ובבואה לפני המלך תרנ"ד: ראיתי בשם א' מהגדולים מי שיש לו צרה גדולה ר"ל צריך לבטוח בה' והיינו שלא יתפלל ע"ו ולא יעשה שום דבר כמו הילוך למקוה וכדומה כ"א לבטוח בה' כו' וי"ל שוה"ע שתיקה שהוא ביטול גדול (אשטארקער אוועקלייג). (48) שוה"מ מה שאדה"ו ממשיך שם במכתבו: „...נתגדל ונתקדש ברבים ובפרט בעיני כל השרים והעמים .. וענו ואמרו על זאת כי אם מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו כו“ – היינו, שגם אה"ע הכירו הענין ד,הפליא ה' כו“. וראה לקו"ש חכ"ה י"ט כסלו (תשמ"ו). ולהעיר ג"כ מהידוע (בנוגע הגאולה ד"ט כסלו) שאדה"ו לא רצה „להמתיק הדינים בהעברת היד על המצח ועל הפנים“ (מכ' אדה"ו – נעתק בבית רבי ח"א פכ"א, ס' התולדות אדה"ו ע' רנו), כ"א ע"י השתדלות בטבע דוקא*

(* וראה ג"כ רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר – נעתקה בט' התולדות שם ע' רי הערה 7.

אין החיות האלקית גלויה. הנהגה זו באה משם אלקים. ב) השגחה פרטית גלויה, כך שניכרת החיות האלקית בגלוי בתוך הטבע. מקור הנהגה זו הוא שם הוי"40, ואף בהנהגה שמשם הוי' עצמה ישנם שני אופנים⁴⁰: א) אופן של „קטנות“ – ההשגחה הפרטית ניכרת בדרכי הטבע. ב) אופן של „גדלות“ („הגדיל...“) – ההשגחה הפרטית מתגלה בהנהגה שמעל לטבע, כדברי חז"ל⁴¹: דבר גדול מעשה מרכבה. אך גם ל„הגדיל“ יש קשר להנהגה של „קטנות“ – זהו אותו סוג, אלא גדול יותר, ולפעמים – הרבה יותר גדול, אבל לא ב„אין ערוך“ מהנהגת הטבע. ג) הנהגה באופן של „הפליא“, המופרדת מהנהגת הטבע⁴².

ח. שלושת סוגי הנסים המקבילים לאופנים אלה

שלושת אופני ההנהגה משם הוי' המנויים לעיל, הם שלושה סוגי נסים⁴³: א) נסים „מלובשים“ בטבע, כך שאין ניכר שהם נס, כנס פורים. זוהי הנהגה משם הוי', שהרי נראית כאן השגחה פרטית – אך זהו באופן של „קטנות“, כביכול. ב) נסים גלויים אשר יש להם אחיזה בטבע, בדומה לכיבוש יריחו ע"י יהושע: לאחר נס נפילת החומה, שאיננו מלובש בדרכי הטבע, נאמר „ויעל העם... ויחרימו... לפי חרב“⁴⁴ – אחיזה בטבע. ובפרטיות יותר – מלחמת מדין: החלצו מאתכם אנשים לצבא... ויצבאו... ועם זאת „ולא נפקד ממנו איש“⁴⁵, זוהי מלחמה, אך היא איננה טבעית. (כבסיפור הידוע, שפעם בא אל אדמו"ר הזקן חולה, שכל הרופאים לא מצאו רפואה

(40) ראה ד"ה צהר תעשה תרע"ג. ועוד. (41) סוכה כח, א. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ד, ד, דבר קטן הויות דאביי ורבא, „הם הטובה .. ליישוב העולם הזה כו“. (42) ראה שער האמונה פט"ו (כט, ב ואילך). (43) עיין בד"ה ועתה אם נא פ' תשא רע"ח, ש"ל שגם בנסים שלמעלה מהטבע יש מדרי'. (44) יהושע ו, כ"בא. (45) מטות לא, ג"ז. שם, מט.

**לזכות
כ"ק אדונונו מורנו ורבינו
מלך המשיח**

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

**יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד**

י. איחוד בין סתים לגליא בתורה ייתכן ע"י עצם התורה

ידוע⁴⁹, שהכח לאיחוד ה"סתים" וה"גליא" שבתורה, למרות שהתורה עצמה מחלקת אותם לשני חלקים נפרדים, כאשר החלק של פנימיות התורה נקרא סתים (כך שעל-פי התורה אין הוא גלוי), נבע מכך שאדמו"ר הזקן הוריד למטה את "עצם פנימיות התורה"⁵⁰: ההפרדה בין "סתים" ו"גליא" שבתורה היא רק ב"התפשטות" של התורה, כאשר כל ענין מוגדר בפני עצמו, אך בעצמותה של התורה (עצם פנימיות התורה) אין שום הגבלות והגדרות – עצמותה של התורה היא העצמית הן של הסתים והן של הגליא שבתורה, ולכן יכול להיות באמצעות איחוד של סתים וגליא. דוגמא לכך בהלכה: לפי ההלכה יש בתורה סוגים שונים, החל מקלה שבקלות ועד חמורה שבחמורות. יחד עם זאת, זוהי הלכה ברורה^{50*}: "האומר שאין התורה עם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה. וכן הכופר בפרושה והוא תורה שבעל פה" – ללא הבחנה בין תיבה לתיבה, או בין פירוש לפירוש.

יא. איחוד ה"סתים" וה"גליא" בנשמה, בכלל ישראל, ובעולם

בדומה לכך הוא גם לגבי יהודים⁵¹, כאמור לעיל שי"ט כסלו הביא לאיחוד הסתים והגליא שבנשמה: ע"י גילוי תורת החסידות, שהביא – היינו, דוה שגם אוה"ע יכירו הענין ד"הפליא כו" (וא לא ע"י ביטול מציאותם, כ"א) ע"י התלבשות וכו'. וראה לקו"ש חכ"ה וישבי"ט (תשד"מ).

(49) ד"ה פדה בשלום תרפ"ה (בשם אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע – י"ט כסלו עטר"ת). וראה גם לקוטי לוי"צ אגרות יקודש ע' רכנ. קונטרס ענינה של תורת החסידות הערה 40. לקו"ש חט"ו שם.

(50) ל' המאמר ד"ה פדה בשלום שם. וראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות, שתורת החסידות ענינה גילוי בחי' יחידה, שהיא עצם התורה, עיי"ש בארוכה. *50) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ח.

(51) להעיר ממכ' כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (נדפס בקונטרס ומעין ע' 17. היום יום ע' ד'): "להמשיך בחי' עומק ופנימיות תורת ה' ומצות ה' מבחי' פנימיות ועצמות א"א"ס ב"ה שיאיר בפנימיות נפשנו וכו'". וראה לקמן הערה 56.

להשפעה של "עצם פנימיות התורה", נגרם הגילוי של עצם הנשמה⁵², של דרגת "יחידה", ולפיכך הביא הדבר לאיחוד הסתים והגליא שבנשמה.

משמעות הדבר בעבודה הרוחנית היא: האמונה וקבלת עול יחדו אל הכוחות הפנימיים של האדם, כיוון שגילוי עצם הנשמה הוא גילוי העצמיות של כל כוחות האדם⁵³.

(וכך גם לגבי כלל ישראל: י"ט כסלו הביא לכך ש"ראשי אלפי ישראל" יתקרבו בגלוי ויתאחדו עם כל ישראל, כיוון שאז התגלתה דרגת ה"יחידה" הכללית של כלל ישראל, שממנה נובעת האחדות של "קומה אחת שלימה" של ישראל עד לאופן של "יחיד"⁵⁴)⁵⁵. ובדומה לכך גם בעולם⁵⁶: ע"י אורות וגילויים לא יכול להיות איחוד גלוי של העולם עם האור האלקי שמעל לעולמות, שהרי אם הוא מוגבל בגבולות של האור והגילוי, אין הוא יכול להתגלות בעולם (עולם מלשון העלם). רק מצד עצמותו⁵¹, שהוא המציאות האמיתית של הכל, ייתכן מציאות של ישות, אשר היא עצמה מאוחדת עם הקב"ה בשיא האחדות⁵⁷.

(52) ראה ס' השיחות תש"ג ע' 59. ובהנמקן שם), ד"ספר התניא תושב"כ של תורת חסידות הבי"ד .. תניא שהוא אות' איתן יעורר את האיתן שבנשמה".

(53) ראה לקו"ש [מתמורב] ח"ח ע' 135 ואילך (בענין "חקיקה מעבר לעבר"). ושם ע' 5.

(54) ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתק ב"אור החסידות" (אה"ק, תשכ"ה) ע' 205) בשם אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע, דהתקשרות רבי וחסידי היא למעלה מששת הענינים – אב וכן, עצם והתפשטות, מאור ואור, היולי וגילוי, עילה ועלול, אין יש – וכוללת אותם. וראה גם לקו"ד ח"א ג, א. ס' השיחות הש"ת ע' 89.

(55) וזהו ג"כ הטעם מה שא' יסודות החסידות הוא הענין דאהבת ישראל (ראה ס' הערכים-חוב"ד (כרך א') בערכו ס"ט. וש"ג) – כי אמיתות האחדות של כל ישראל נתגלה ע"י תורת החסידות.

(56) עפ"י המבואר בפנים יומתק ג"כ מה ש"יפוצו מעינותיך חוצה" הוא הכנה ל"אתי מר" (נסמן לעיל הערה 21) – כי בביאת המשיח תושלם כוונת הבריאה דלהיות לו ית' דירה בתחתונים, דדירה היינו לעצמותו ית' (המשך תרס"ו בתחילתו (ס"ע ע' ג.) ובכ"מ).

ועפ"י הידוע דעשיית הדירה היא ע"י נשי' ותורה (סד"ה יו"ט של ר"ה תרס"ו (ע' ח.) ובכ"מ) – יומתק המבואר בפנים השיחה, שהענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" (המשכת העצם בחוצה) שנתחדש ב"ט כסלו, הוא הן בתורה והן בנשי'. (57) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1335 ובהערה 7 שם. וראה גם אוה"ת אחרי (כרך ב') ע' תקסד"ה.

יב. איחוד ה"מעין" עם ה"חוצה" רק כאשר יוצאים אל "חוצה" שאיננו כלי

השפעת הענין של "יפוצו מעינותיך חוצה", איחוד העצמיות (ה"מעין") עם ה"חוצה", מתבטא רק כאשר המעיינות יוצאים אל "חוצה" כזה, שהוא (כלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵⁸) "לא במקום המוכשר":

המעיינות יכולים לחדור אל "חוצה" כזה, שהוא מעצמו איננו כלי, ואפילו לא "מקום המוכשר לקליטת המעיינות"⁵⁹, רק באמצעות גילוי העצמיות של המעיינות⁶⁰, שבהיותה ה"עצמיות" של האלקות והמציאות האמיתית, הרי היא אמיתות המציאות של כל הנבראים, ולפיכך היא חודרת גם אל ה"חוצה" שאיננו "מקום המוכשר".

זהו הקשר בין שני ההסברים לגילוי תורת החסידות בדורות האחרונים – (א) בגלל החושך הגדול שבדורות אלו (ב) זוהי "טעימה" מן הגילויים שלעתידי:

גילוי "עצם פנימיות התורה" מתבטא בכך שהוא יכול להאיר את החושך של הדורות האחרונים, עד להפיכתם לאור.

ובכך מובן גם מדוע ה"טעימה" מתורתו של משיח, ב"ערב שבת לאחרי חצות", שייכת דוקא לתקופה שחושך הגלות גדול יותר, חושך כפול ומכופל שבדרא דעקבתא דמשיחא, מפני שרק בכך⁶¹ מתבטא הכח

(58) שיחת שמח"ת תר"ץ (לקו"ד ח"ב שי"א, ב).

(59) ראה שיחת שמח"ת שם (שכה, א ואילך): בא' אדעלכע וואָס .. זיינען .. פארשטיסן געוואָרן אין חוצה .. עס רעדט זיך ניט וועגן חסידות .. עס רעדט זיך מכח טהרת המשפחה, הנחת תפילין, שמירת שבת, מאכלות כשרות .. און דאָס זאָגט משיח אז אין דעם חוצה איז פאראַן מעינותיך .. די גרויסע ירושה .. די פינטלעטע פון דעם והאמונה" (ביין אלה ש .. נידחו בחוצה .. לא מדובר אודות חסידות .. אלא מדובר מכח טהרת המשפחה, הנחת תפילין, שמירת שבת, מאכלות כשרות .. וזהו מה שמשיח אומר, שבחוצה יש מעינותיך .. הירושה הגדולה .. נקודת "האמונה" (...).

(60) ראה ג"כ לקו"ש חט"ו ע' 38 ובהנמקן שם.

(61) וראה מכתב כ"ק אדמו"ר נ"ע (הנסמן לעיל הערה 15) שזוהו ע"ד ריבוי תורה שנתוסף בלוחות שניות, ש"דוקא מפני שירדו במדרגתן ע"כ צריכים לריבוי תורה ששרשה במדרגה גבוה יותר". והיינו, שהגילוי ד"ריבוי תורה" היא דוקא במצב ד"ירדו במדרגתן כו'".

העצמי (בדרך של טעימה) של תורתו של משיח (עצם פנימיות התורה) להאיר את החושך הגדול ביותר⁶², עד שהחושך עצמו יאיר, ולילה כיום יאיר".

יג. הקשר בין שני הפירושים "ליותר יעקב לבדו"

לפי כל האמור לעיל מובן גם הקשר בין שני הפירושים על "ויותר יעקב לבדו" – (א) "לכדו", (ב) בדומה ל"ונשגב ה' לבדו":

דוקא ב"בירור" של "פכין קטנים", ב"בירורים" הקטנים ושפלים יותר⁶³, בשיא החושך וההעלם⁶⁴, ניכרת ומורגשת המשמעות של "ונשגב ה' לבדו" – "אחדותו של הקב"ה... שהוא לבדו הוא" באופן האמיתי, שמצד עצמותו ה'⁶⁵ – שמציאות של ישות איננה סותרת את אחדותו של הקב"ה, כיוון שמצד עצמיות ה' הרי העצמיות של מציאות ה"יש הנברא" היא ה"יש האמיתי"⁶⁶.

(משיחת ש"פ וישלח תשכ"ז,

י"ט כסלו תשי"א, תשכ"ה)

(62) להעיר מפלח הרמון פרשתנו (צד, ד): עלות השחר שהיא אולה העתידה שנמשל לשחר שהוא אור הבוקע מתכלית החושך כו'.

(63) וזהו ג"כ מה שממשיך בגמ' (חולין שם): "שנשתייר על פכין קטנים) מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם" – והיינו, כי בממונן של ישראל ישנן "ניצוצין קדושים השייכים לשרש הממונ" (כתר שם טוב ס' רית. אר"ת להז"מ קא, ד); ולכן "חביב עליהם ממונם יותר מגופם", מצד המעלה שבבירורים הכי תחתונים – "ממונ" (חלקם בעולם) שלמטה, מגופם".

(64) ראה מאו"א אות פ' ס"ג (הובא באוה"ת פרשתנו רמה, א): "פכים קטנים ניצוצי מלכ"ל דמיתו". וראה הערה הבאה.

(65) ראה תו"ח סוף פרשתנו (נו, ד): "וזהו יותר יעקב לבדו כמו שהוא בשרשו בנצמחות א"א"ס .. ע"כ ביכולתו לברר ולהפך חשוכא לנחורא כו'".

ועפ"י המבואר שם, ד"פכים קטנים .. הן כלים דתתו שנפלו למטה כו", והכח לבררם הוא מצד "ויותר יעקב לבדו", מצד שרשו בעצמות ממש" – מובן ג"כ הקשר בין המבואר בפנים (דהגילוי ד"ט כסלו הוא ע"ד הענין ד"ויותר יעקב לבדו") להמבואר בשיחת י"ט כסלו תש"ד (הנסמן לעיל הערה 13): אין פרשת וישלח האט דאס (י"ט כסלו) א שייכות צום פסוק ואלה המלכים אשר מלכו וגו', וזוהי י"ט כסלו איז א תיקון צו שירת הכלים דתתו (=בפרשת וישלח יש לזה שייכות לפסוק ואלה המלכים אשר מלכו וגו', כי י"ט כסלו היא תיקון לשבירת הכלים דתתו).

(66) ב"איוה"ו (לאדאמ"צ) מג, ג. ד"ה ולקחתם לכם תרס"א. ועוד.